

UN MÓN DE SONS **B**

Germán Monferrer Quintana
Juan Ángel Picazo López

Disseny portada: Nina Lloréns
Il·lustracions i maquetació: Esperança Martínez Molina

© Tabarca Llibres, S.L.

© Germán Monferrer Quintana
Juan Ángel Picazo López

I.S.B.N.: 978-84-8025-345-1
Depòsit legal: V-525-2015

Impressió:
impresa.es

Edita:
Tabarca Llibres, S.L.
Av. Ausiàs March, 184
Tel.: 96 318 60 07
www.tabarcallibres.com
46026 VALÈNCIA

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos ,www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

ÍNDEX

UNITAT 1	
Sensacions musicals. <i>El caràcter de la música</i>	6
UNITAT 2	
La finalitat musical. <i>El gènere musical</i>	18
UNITAT 3	
Batec musical. <i>El moviment o tempo</i>	32
UNITAT 4	
El ritme. <i>Moviment i compàs</i>	46
UNITAT 5	
La intensitat de la música. <i>Dinàmica i matisos</i>	62
UNITAT 6	
El color del so. <i>La instrumentació</i>	76
UNITAT 7	
La successió dels sons. <i>La melodia</i>	96
UNITAT 8	
El teixit musical. <i>La textura</i>	112
UNITAT 9	
Estructures musicals. <i>La forma</i>	126
Relació d'audicions	140
Taula de posicions en la flauta dolça	144

UN MÓN DE SONS B

UNITATS	1. CONTEXT MUSICAL	2. ESCOLTA	3. CONTEXT CULTURAL
UNITAT 1 SENSACIONS MUSICALS “El caràcter de la música”	Adjectius i activitats. • 10 projeccions.	8 audicions per a treballar el caràcter de la música. <i>Una curiositat.</i>	Projeccions i activitats del caràcter musical a través de la història.
UNITAT 2 LA FINALITAT MUSICAL “El gènere musical”	Concepte i diferents tipus de gènere musical. • 5 projeccions.	16 audicions per a treballar el gènere musical. <i>Una curiositat.</i>	Projeccions i activitats del gènere musical a través de la història.
UNITAT 3 BATEC MUSICAL “El moviment o <i>tempo</i> ”	Concepte i diferents tipus de moviment o <i>tempo</i> . • 7 projeccions.	18 audicions per a treballar el moviment o <i>tempo</i>. <i>Una curiositat.</i>	Projeccions i activitats del moviment o <i>tempo</i> a través de la història.
UNITAT 4 EL RITME “Moviment i compàs”	Concepte de ritme i compàs i diferents tipus de ritmes i compassos. • 9 projeccions.	10 audicions per a treballar els compassos. <i>Una curiositat.</i>	Projeccions i activitats dels compassos i del ritme a través de la història.
UNITAT 5 LA INTENSITAT DE LA MÚSICA “Dinàmica i matisos”	Concepte i tipus de dinàmica i matisos. • 7 projeccions.	18 audicions per a treballar els matisos i la dinàmica. <i>Una curiositat.</i>	Projeccions i activitats de l’evolució dels matisos a través de la història.
UNITAT 6 EL COLOR DEL SO “La instrumentació”	Diferents tipus de timbres vocals i instrumentals. • 19 projeccions.	22 audicions per a treballar els matisos i la dinàmica. <i>Una curiositat.</i>	Projeccions i activitats de l’evolució dels instruments a través de la història.
UNITAT 7 LA SUCESSIÓ DELS SONS “La melodia”	Concepte de melodia i tipus. • 13 projeccions.	27 audicions per a treballar tipus de melodies. <i>Una curiositat.</i>	Projeccions i activitats de l’evolució de la melodia a través del temps.
UNITAT 8 EL TEIXIT MUSICAL “La textura”	Concepte de textura i tipus. • 7 projeccions.	16 audicions per a treballar la textura. <i>Una curiositat.</i>	Projeccions i activitats de l’evolució de la textura a través del temps.
UNITAT 9 ESTRUCTURES MUSICALS “La forma”	Concepte de forma musical i alguns tipus. • 6 projeccions.	55 audicions per a treballar la textura. <i>Una curiositat.</i>	Projeccions i activitats de l’evolució de la forma musical a través del temps.

4. CREACIÓ MUSICAL	5. INTERPRETACIÓ MUSICAL	
	Pràctica instrumental	Cançons
<ul style="list-style-type: none"> • El pentagrama. • Col·locació de les notes. • Línies i espais addicionals. • Les claus. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Mà esquerra. Mà dreta.	Nana Polka Carmina Burana Cantiga núm. 100 (2 veus) Cantiga núm. 100 (Instrumental Orff)
<ul style="list-style-type: none"> • Les figures musicals. • Relació entre les figures. • Les parts de les figures. • Col·locació de les pliques i corxets. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica del Sib	My Heart Will Go On (2 veus) Vos sur ton chemin Kyrie
<ul style="list-style-type: none"> • Els signes de prolongació: <ul style="list-style-type: none"> - La lligadura. - El calderó. - El punt. - El doble punt. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica del FA#	Ghost (2 veus) White Christmas Una sañosa porfía
<ul style="list-style-type: none"> • Els compassos: <ul style="list-style-type: none"> - Indicadors de compàs. - Compassos simples. - Compassos compostos. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica del Sib i FA#	Caresse sur l'ocean (2 veus) We Are the Champions L'hivern (Instrumental Orff)
<ul style="list-style-type: none"> • Síncopes i notes a contratemps: <ul style="list-style-type: none"> - Pulsacions accentuades. - Síncopes. - Notes a contratemps. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica del SOL# i FA#	Obladi oblada (2 veus) Adagio de Barber Petita Serenata Nocturna
<ul style="list-style-type: none"> • Les alteracions: <ul style="list-style-type: none"> - Tipus d'alteracions. - Col·locació de les alteracions. - Alteracions accidentals i pròpies. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica de la corxera amb punt i semicorxera.	Rocky Yellow Submarine Himne a l'alegria (2 veus)
<ul style="list-style-type: none"> • Escales i intervals: <ul style="list-style-type: none"> - Escales. - Graus d'una escala. - Intervals. - To i semitò. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica del MI' (agut)	Imagine (2 veus) Imagine (instrumental Orff) Every Breath You Take Simfonia del Nou Món.
<ul style="list-style-type: none"> • Intervals melòdics i harmònics. • L'harmonia. • Acords. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica del DO#	Chim Chim Cher-ee (2 veus) Grease Gymnopédie
<ul style="list-style-type: none"> • Grups de valoració irregular. • El treset. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital) 	Pràctica del FA' (agut)	La vida és bella (2 veus) Carros de foc Suite núm. 1 per a petita orquestra

1. Sensacions musicals

El caràcter de la música

Des de fa molt de temps, s'ha considerat que la música posseeix una sèrie de qualitats que influeixen sobre el comportament de les persones. Certes melodies, instruments o ritmes creen diferents estats d'ànim en l'oient: amor-odi, alegria-tristesia, ànim-desànim, optimisme-pessimisme..., en definitiva una infinitat de sensacions que poden afectar l'ésser humà tant des del punt de vista físic com psicològic.

És fonamental tenir un vocabulari ampli per a poder dir allò que desitgem de la forma més clara possible. Per tant, hi haurà moments en què caldrà que utilitzem un llenguatge formal, en lloc del llenguatge col·loquial. Per a fer-ho, recorda que:

El **llenguatge formal** es caracteritza per un ús rigorós i acurat del llenguatge i per la preocupació de l'emissor a l'hora de seleccionar les paraules usades. S'acostuma a fer servir en situacions professionals, en discursos i, per descomptat, en les classes.

El **llenguatge col·loquial** és aquell que s'acostuma a utilitzar en situacions disteses i entre persones que es coneixen i que es tracten amb certa confiança.

BLOC 1 CONTEXT MUSICAL

El **caràcter musical** és el conjunt de sensacions, sentiments i emocions que la música ens transmet quan la sentim.

Tot seguit et facilitem alguns adjectius que et podran servir per a expressar millor les teues sensacions quan sents música:

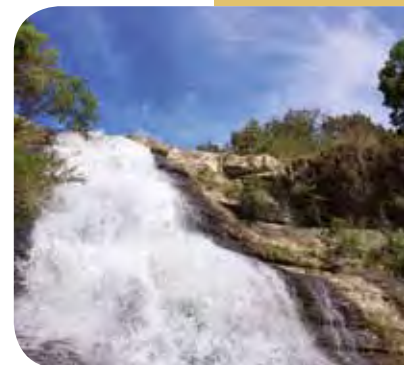
Adjectius que suggereixen tranquil·litat: calmat, seré, plàcid, relaxat, pausat, reposat, assossegat, agradable, delicat, descansat, harmònic, tranquil, apaivagat, grat.

Adjectius que suggereixen tristesa: apagat, monòton, melancòlic, lènguid, afligit, desventurat, infeliç, desafortunat, pesarós, consternat, atribolat, desconsolat, trist, malaurat, turmentat, dessolat.

Adjectius que suggereixen força o energia: agitat, accelerat, animat, exaltat, vigorós, compulsiu, coratjós, valerós, vital, poderós, enèrgic, fort.

Adjectius que suggereixen grandesa: espectacular, grandios, ostentós, enlluernador, apoteòsic, extraordinari, imponent, grandiloqüent, presumptuós, cerimoniós, esplèndid, gloriós, sorprenent, admirable.

Adjectius que suggereixen alegria: simpàtic, gracios, encantador, senzill, captivador, còmic, divertit, optimista, enginyós, fascinant, jovial, gojós, plaent, exultant, alegre, agradable.

Adjectius que suggereixen moviment: rítmic, actiu, mogut, ràpid, veloç, marcat, dinàmic, impetuós.

Adjectius que suggereixen malestar: depriment, horrorós, desagradable, odiós, inquietant, estrany, complicat, terrorífic, anguós, dramàtic, turmentat, irritant, estrident, agressiu, enutjós, crispat, irritat, espantat.

Adjectius que suggereixen suspens: estressant, impactant, misteriós, excitant, nerviós, fatigós, tens.

Respon les qüestions plantejades en el QUADERN D'ACTIVITATS.

pàgs. 6-7

Ara que ja coneixes els diferents aspectes relatius al **caràcter**, els distingirem auditivament a través d'alguns fragments musicals.

pàgs. 8-12

Respon les qüestions plantejades en el QUADERN D'ACTIVITATS.

UNA CURIOSITAT

Actualment s'ha comprovat científicament que el caràcter de la música influeix sobre la bioquímica del nostre organisme, ja que el ritme cardíac i la respiració varien gràcies a la capacitat de suggestió que té la música. Tanmateix, de totes aquestes propietats, se'n sabia molt fa milers d'anys. Un exemple el trobem a Esparta, on s'empraven, per a la formació de les tropes, una sèrie de melodies concretes destinades a influir en l'ànim dels guerrers, per a incitar-los a la lluita i preparar-los per a la dura batalla.

BLOC 3 CONTEXT CULTURAL

A través del caràcter de la música es pot incidir sobre determinats aspectes de la conducta humana. Tot seguit comprovaràs el caràcter que la música té en els diferents períodes de la Història.

▶ SEGLES V-XIV**✓ En l'Edat Mitjana**

Amb l'absència d'instruments i veus femenines que podien distraure els fidels, la música religiosa està destinada a l'oració i comunicació amb Déu, a través de cants tranquils, relaxats, pausats, assossegats, afables, reposats, calmats... destinats a la meditació i el recolliment de l'ésser humà. Cantats en llatí i *a cappella*, serveixen per evangelitzar el poble i inculcar les idees de l'Església Catòlica d'una manera que resulte efectiva i, al mateix temps, agradable a la gent de l'època.

▶ SEGLES XV-XVI**✓ En el Renaixement**

La música religiosa evoluciona cap a una major complexitat tècnica a través d'una música expressiva, agradable, gojosa i clara en el text, amb un objectiu clar: inculcar i reafirmar la fe cristiana en els fidels, sobretot a l'Església Catòlica, la qual vol contrarestar les noves idees sorgides de la reforma protestant, després de la ruptura de la unitat d'Església amb les idees revolucionàries de Luter, creador de l'Església Protestant.

▶ 1600-1750**✓ En el Barroc**

Una música espectacular, grandiosa, ostentosa, imponent, apoteòsica, sorprenent, esplèndida..., i extraordinàriament complicada, al servei del poder, del luxe i de l'ostentació, forma part de grans espectacles civils que enlluernen i impressionen la gent de l'època, de manera que mostren la grandesa de les classes poderoses. En l'àmbit religiós, el clergat usa la música per mostrar la grandiositat i el poder de Déu en grans cerimònies que sorprenen els fidels cristians.

✓ En el Classicisme

Hi ha una música senzilla, clara, agradable, continguda, moderada, ordenada..., que busca més l'elegància i el bon gust que l'espectacularitat i la grandiloqüència del període anterior, i que segueix els ideals de la cultura clàssica de Grècia i de Roma, on la raó i la intel·ligència brillen al servei de la bellesa i de l'equilibri.

SEGLE XIX

✓ En el Romanticisme

En una època en què la gent busca, a través de la música, trencar amb l'equilibri del període anterior i expressar els sentiments d'una forma extrema i apassionada, sorgeix una música sentimental, complicada, canviant, exaltada, vigorosa, vital, poderosa, accelerada..., que reflecteix de forma abrupta els sentiments, les emocions i els estats d'ànim canvians de l'ésser humà.

SEGLE XX-XXI

✓ En el segle XX i fins a l'actualitat

La crisi provocada per la I i II Guerra Mundial desencadena en la societat nous plantejaments socials i morals que mai s'havien contemplat fins ara. La música experimental aporta noves combinacions de sons que creen en l'oient sensacions musicals, en alguns casos estranyes, desconcertants, inquietants, impactants..., que acostaran el públic de l'època a experiències musicals que mai s'havien viscut fins aleshores

Respon les qüestions plantejades en el
QUADERN D'ACTIVITATS.

pàg. 13

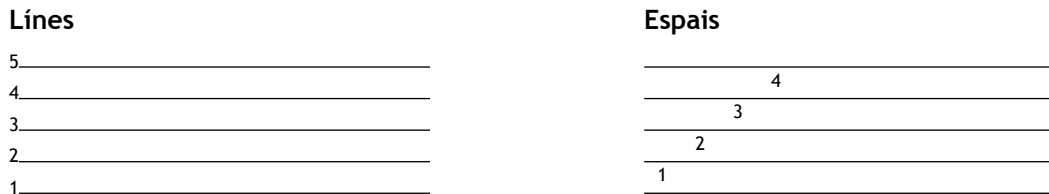

BLOC 4 CREACIÓ MUSICAL

EL PENTAGRAMA. Les línies i els espais

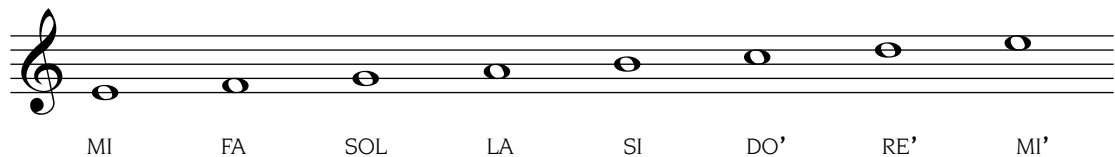
El **pentagrama** és el suport on s'escriu la música. Consisteix en 5 línies horitzontals i paral·leles, on es col·loquen els diferents signes musicals.

Les línies (5) i els espais (4) es compten de dalt cap a baix i queden de la manera següent:

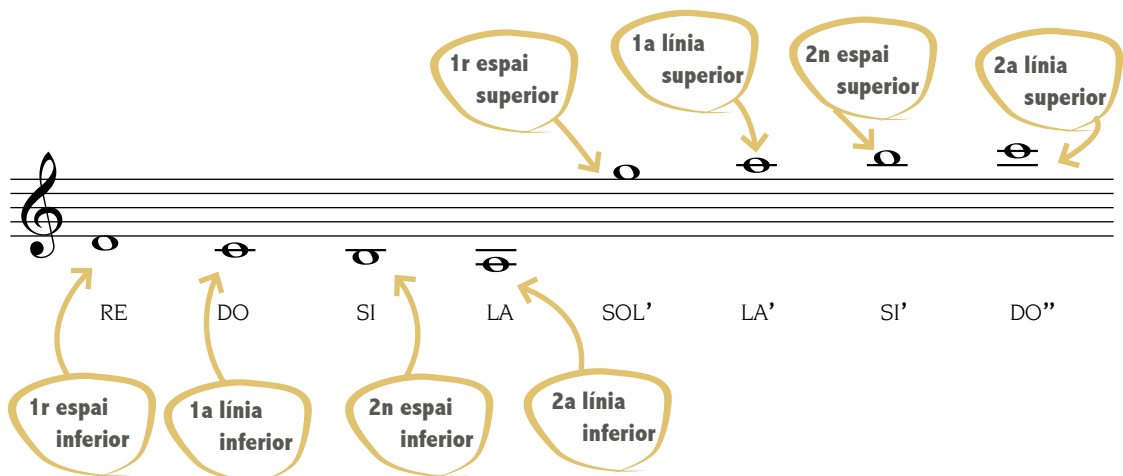
LA COL·LOCACIÓ DE LES NOTES EN EL PENTAGRAMA. El nom dels sons

Les notes reben el nom depenent de la seua situació en el pentagrama. Així, doncs, aquests signes es repartiran entre les línies i els espais que hem vist adés, de manera que la posició i el nom de les notes són els següents:

ELS SONS QUE NO CABEN EN EL PENTAGRAMA. Línies i espais addicionals

Les notes que per ser massa greus o agudes no caben en el pentagrama s'han d'escriure fora. Per a fer-ho, s'utilitzen les anomenades línies o espais addicionals que són unes línies imaginàries que només apareixen juntament amb la nota musical. Aquest tipus de línies o espais es numeren en la mesura que s'allunyen del pentagrama.

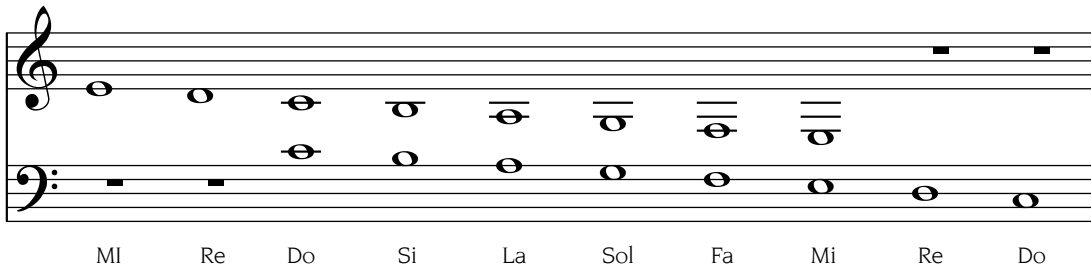
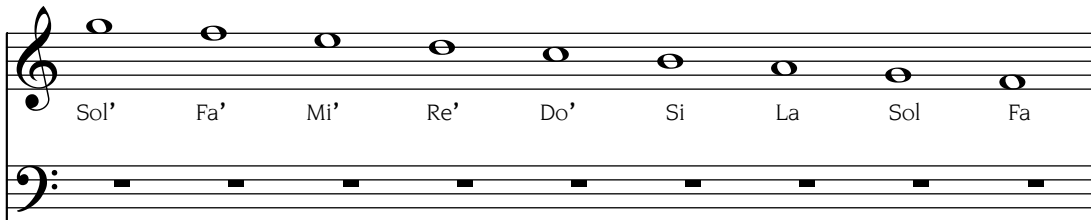
PARLEM EN CLAU. Les claus en la música

Les **claus** són els signes que es col·loquen a l'inici del pentagrama i que determinen el nom de les notes. La més utilitzada és l'anomenada Clau de Sol en 2a línia.

Ací tens com es representa:

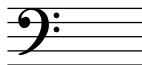

Però, a més, has de saber que hi ha altres claus la finalitat de les quals és facilitar l'escriptura musical de notes que apareixerien escrites amb moltes línies addicionals i que resultarien difícils de llegir. Amb la utilització de les claus podem aconseguir que una nota escrita en una línia o espai determinat tinga noms diferents.

Després de la Clau de Sol, la més utilitzada és la Clau de Fa en 4a línia, que és la que s'empra per als instruments més grans.

Ací tens com es representa:

Per tal que sàpigues que existeixen altres claus, aquí tens el seu nom i com es representen:

Do 1a

Do 2a

Do 3a

Do 4a

Fa 3a

Respon les qüestions plantejades en el QUADERN D'ACTIVITATS.

pàgs. 14-17

BLOC 5 INTERPRETACIÓ MUSICAL

En aquest bloc es plantejaran activitats instrumentals de tipus melòdic que t'ajudaran a abordar amb èxit les interpretacions que et proposarem.

PRÀCTICA INSTRUMENTAL

Practiquem amb la mà dreta i amb l'esquerra.

Mà esquerra

1 2 3 4 5

6 7 8 9 10

1 2 3 4 5 6 7 8 9

10 11 12 13 14 15 16 17

Mà dreta

1 2 3 4 5

6 7 8 9 10

1 2 3 4 5 6 7 8 9

10 11 12 13 14 15 16 17

Amb la mà esquerra

Cançó de bressol *Tradicional*

Musical score for 'Cançó de bressol' in 3/4 time. The score consists of three staves of music. The first staff starts with a treble clef and a 4-measure rest. The second staff has a 4-measure rest at the beginning. The third staff ends with a double bar line.

Amb la mà esquerra

Polca *Tradicional*

Musical score for 'Polca' in 4/4 time. The score consists of four staves of music. The first staff starts with a treble clef and a 4-measure rest. The second staff has a 4-measure rest at the beginning. The third staff has a 4-measure rest at the beginning. The fourth staff ends with a double bar line.

CANÇONS

O Fortuna (Carmina Burana) Carl Orff

8 1-8 9 10 11 12 13 14 15 16

17 18 19 20 21 22 23 24 25

26 27 28 29 30 31 32 33 34

35 36 37 38 39 40 41 42 43

44 45 46 47 48 49 50 51 52

53 54 55 56 57 58 59 60 61

62 63 64 65 66 67 68 69 70

71 72 73 74 75 76 77 78 79

80 81 82 83 84 85 86 87 88

89 90 91 92 93 94 95 96

97 98 99 100 101 102 103 104

Les Cantigues de Santa Maria són obres dedicades a la Mare de Déu, compostes cap a la segona meitat del segle XIII, sota la direcció del rei Alfons X el Savi, autor de l'obra que interpretaràs tot seguit. Es tracta de la Cantiga número 100 i la temàtica general d'aquestes cançons és la narració de miracles esdevinguts per la intervenció de la Mare de Déu.

Santa María Strela do día Alfons X el Savi

Flauta 1

**INTERPRETACIONS
PER A INSTRUMENTAL ORFF**

En aquest apartat et proposem la interpretació amb l'instrumental Orff d'una peça musical que pots descarregar de la pàgina www.tabarcallibres.com

Flauta 2 *Santa Maria Strela do dia* *Alfons X el Savi*